

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za leto . . . 12.— . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej ni naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posrednice številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Železniške zveze in politični odnosi v Trstu.*)

Z ozirom na opisovanja, ki smo jih priobčevali zaporedoma o pohnjiljivih dogodkih v našem deželnem zboru in o našem železniškem vprašanju, doposlal nam je tu bivajoč star tržaški občan v laškem jeziku sestavljen dopis, kojega smo tu (na prošnjo) preložili na slovensčino od besede do besede:

Kakor je že znano svetu, sklenil je deželni zbor tržaški v svoji večerni seji dne 30. januarja 1869 resolucijo v prilog železnice Divača-Loka-Karavanke-Ture. To se je zgodilo v isti seji, v kateri je poslanec Cambon očital ministerskemu predsedniku, da ne ume poštovati tržaških odnosov.

No, označiti moramo zares za ironijo usode, da so takoj po tem očitani kar hiteli naši liberalni mestni očetje, da takoj po gori omenjenem sklepu doženejo dokaz, da oni se svoje strani gotovo še veliko manje umejo poštovati potrebe mesta tržaškega, ali morda bolje rečeno, nočejo poštovati, kajti po tolikem proučevanju železniškega vprašanja tržaškega v deželnem zboru, v deželnem odboru, v trgovinski zbornici, po društvi, shodih in javnih listih ve pač vsaki otrok, da gornja kombinacija prog ne bi donášala prav nobene koristi mestu tržaškemu.

Železnica Divača-Loka ne bi donášala koristi, ker bi bila kraška železnica prve vrste, na kateri bi se še pogostejše nego na južni železnici dogajali močni in dalje trajajoči zameti.

Na tej progi nima burja nič manje moči, nego na istrski železnici, na kateri je v letošnji zimi, kakor znano, vrglo iz tira cel tovarni vlak. Zameti, ki trajajo po več dni, poškovanja železniške ceste in druge ovire v prometu po viharjih burje bile bi torej na dnevnem redu.

Mimo tega bi na tej železnici zbok velikih strmin in nasprotnih strmin mogli veliko počasneje

voziti nego na progi južne železnice Divača-Ljubljana-Loka in bi bila torej čisto odveč. Ker bi tekla po pustih kraških tleh in se končala v Loko — in tu vendar ne more nikdar nastati mestu tržaškemu uvozno in izvozno obsežje — bil bi nje promet z osebami in blagom tako malenkosten, da bi bila ista pasivna v veliki meri; radi že omenjenih velikih strmin in nasprotnih strmin, znašajočih ob nje začetni progi Trst-Herpelje-Divača celó 30%, ne bi postala nikdar svetovna železnica, kakoršno vendar hočejo imeti Tržačani in kakoršne zahtevajo velike pristaniške naprave.

Isto velja za to železnico, ako bi se podaljšala preko Karavank do Celovca, kajti tudi Celovec je preneznaten, da bi se moglo poštovati istega za uvažanje Trsta na Vstok; druga mesta onkraj Celovca so pa že za potrebo po južni železnici zadostno zvezana s Trstom in bi se mogla po predelski železnici zvezati veliko ceneje in istotako na kratko.

Sicer pa ne potrebujejo iste ni Tržačani, ni posluževalci iste; spodnjekoroško in gornještirsko železo, tako, da bi res ne bilo opravičiti, ako bi država izdala 41 milijonov goldinarjev za tako pasivno železnico.

Kar pa se dostaje zveze teh dveh črt z železnico čez Ture, morala bi pa vendar poleg deželnega zbora tržaškega, tudi trgovinska zbornica tržaška vedeti že davno, da bi bilo odhodno oziroma dohodno postajo železnice čez Ture v tej kombinaciji veliko nagleje doseči iz Benetk ven, in bi si torej Benečani takoj osvojili ozemlje za spečevanja blaga sicer zares potrebne železnice čez Ture in Tržačani bi ostali na cedilu.

Ti gospodje bi morali tudi vedeti, da se taki nedostaki ne dajo odpraviti s tarifnimi naredbami, ker bi se istih mogla poslužiti tudi Italija in bi državni zaklad vsako leto trpel veliko zgubo na obrestih, poleg žrtve na stroških za zgradbo, znašajočih do 71 milijonov goldinarjev.

O tem so pač že davno zaključeni akti, da bi le po predelski železnici moglo postati tržaško pristanišče najbližje obsežju za oddajanje blaga ob železnici čez Ture, kakor tudi o tem, da krajše

— laže. Kadar govori o vojaškem življenju, svetijo se mu oči samega ponosa. Včasih se tako spozabi in pripoveduje da je bil četovodja, med govorom se sam degraduje v koprola in naposled v resnično šaržo, katera mu je bila lastna kedaj. Rad pripoveduje, kako je uhal poročnika, kako je stotniku vino plačeval in kako ga je cesar vprašal, če ima ljubico.

Ako govor nanese na petje, baha se rad, kako je pel izvrstno tenor; drugič pa premoti reveža, da se je ponašal z nizkim basom.

Sploh, pri vsaki reči hoče biti prvi. Nikdar pa se ni potrudil, da bi bil dosleden v svojem govorjenju.

V javno življenje je posegel dvakrat. Prvič takrat, ko so postavljali spomenik umrlemu pesniku, takrat je Francé postavil mlaj. Drugič pa, ko je bila birma. Kitil je slavoloke, prirejene na čast knezoškofu. Storil je svojo dolžnost za vero in narod, a obakrat za dobro plačilo. Plačilo je glavna stvar, tako pravi on sam.

Kadar so dijaki ob počitnicah priredili kako veselico, sodeloval je Francé gotovo. Tam za kulisami je stal, gledal, dostojanstveno vršil svojo nalogo; dvigal je zaveso. Častno je rešil vselej

železniške črte, po katerih je lažje voziti, prej ali slej premagajo daljše in po katerih je težje voziti! Čuditi se mora torej vsakdo, ki ne pozna tržaških odnosov, da se zastopstvo te mestne pokrajine toli trdovratno poteza za železnico, ki bi zopet koristila le Benetkam!

Kdor pa živi tu v Trstu in ima oči, da vidi, in ušesa, da sliši, ta si mora biti že davno na jasnem o tej toli čudni trdovratnosti.

Mi hočemo beležiti le dejstva in ono, kar se tu pripoveduje.

Pred vsem treba naglasiti, da je v letu 1849, povodom obleganja Benetk, 40.000 Benečanov, med temi veliko Židov, pribežalo v Trst, in ti ljudje so mestu tržaškemu, ki se je dotlej po vsej pravici ponašalo z naslovom „la fedelissima città“, podelili ves drugi politični značaj.

Od tistega časa so se vedno očitneje kazale simpatije za Benetke, tega tekmeča Trstu, in množile so se od dne do dne prej nikdar poznane demonstracije v prilog Unità italiana.

Iz takih inozemcev vzrasli progresivni stranki, poznani pod imenom iredenta, je bilo tem lože prirejati takih demonstracij, ker se jej je skoro posrečilo dobiti v svoje roke večje mesta in je imela na razpolago pouličnjastvo, sposobno vsemu za denar in dobre besede.

Pripovedujejo si torej tu, da bi to toli premenjeno mesto tržaško veliko raje privolilo celo milijardo za velik most med Trstom in Benetkami, kakor pa jeden sam novič za železnico, ki bi Trst tesneje zvezala z Avstrijo. Pripovedujejo si nadalje, da ta stranka, imajoča večino v deželnem zboru, kateri pripada tudi glavni pospeševatelj loške železnice, hoče s podpiranjem nepotrebne železnice preprečiti zgradbo železnice, ki bi bila res koristna za Trst. Na ta način hočejo doseči, da bi Tržačani postajali vedno bolj nezadovoljni in bi so tako množilo nasprotstvo do Avstrije oziroma simpatije do Italije.

Iz tega prizadevanja že prej omenjenih 40 tisoč priseljencev, oziroma njih potomcev, katerih

nalogo svojo. Samo enkrat je bil napravil neumnost. Oder je bil sila majhen. Francé je stal v malem kotičku in niti gibati se ni mogel. Francé se je praskal in praskal — ne vemo, kaj ga je piknilo — tako dolgo, da je slednjič podrl kuliso na igralce. Po tej nezgodi se je odpovedal svoji časti in nikdar več ni dvigal zaves.

Pri Vrtnikovih imeli so jako zgodaj zrela jabolka. Te je Francé otnesal več let, ne da bi zato zahteval plačila, niti dnevne svetlobe ni hotel rabiti pri tem. Niti zaslužene slave ni hotel uživati, ker mu je bilo najljubše, ako je mogel kaj na tihem storiti za in zoper svojega bližnjega.

Nekega dne se je Francé prav bahal in ponašal s svojimi izmišljenimi vojaškimi čini, ko je pridrnil okrog vogala splašen konj. Francé pa se je hotel skazati junaka. Priskočil je h konju in zgrabil ga za uzdo. A revežu je izpodletelo in konj ga je ohladil čez ledja, da je omahnil v omedlevico. Prenesli so ga domov. Kmalu so sprevideli, da so mu dnevi šteti. Francé, videči, da bo treba umreti, kesal se je vseh neumnostij in budalostij, katere je kedaj počenjal iz hudobnosti.

Spravil se je z Bogom. — Lep pogreb je pa imel.

PODLISTEK.

Korčev Francé.

Spisal Srečko.

V temni noči ognil si je belo rjuho prav čez glavo in šel pod okno vdovine spalnice.

Ko je menil, da je pravi čas, potkal je na okno. Vdova je res odprla, da pogleda, kdo rogovili po noči okolo hiše. A Francé je prišel nizkim, hripravim glasom: „Jaz sem tvoj ranjki mož Anton in prišel sem ti to-le povedat. Vem, da se boš možila. Le omoži se, samo to ti naročam: Korčeva Francéta vzemi za moža; on bo priden, bo dajal za naše, bo — —“.

Dalje ni mogel. Vdova, ki ni bila tako babjeverna, kakor Francéova mati, vedela je takoj, kam pes taco moli! Dvignila je veliko lončeno skledo z vodo, obrnila jo skozi okno in na Francéta utrgal se je oblak z vedrega neba.

Moker tekkel je domov, kakor blisk naglo. Po vasi pa so se še dolgo smejali na njegov račun.

Odslej ni počenjal več posebnih neumnostij, ali vsaj opazili jih nismo.

Govori rad veliko in tudi dobro, a še boljše

veči del je zadobil v letu 1866 italijansko državljanstvo, tolmačijo si tudi protest mesta tržaškega proti predelski železnici, storjen v letu 1869. v prilog železnici čez Pontebo, koristni le Benetkam, kakor tudi veliko veselje istega na dozi-danju „direttissime“.

A ne pripovedujejo si samo tega, da je pri-pisati jedino le pogubnemu delovanju te stranke nedobrodošlih gostov, da se Trst že de-setletja zastoj bori za drugo železniško zvezo, ampak pripisujejo jej še drugih činov, jako škodljivih državi in prebivalstvu tega ozemlja.

Tako si pripovedujejo, da je le istim pripi-sati, da je njih vedno poslušna poulična sodrga v letu 1868, povodom razpuščenja za Avstrijo vele-zasluznega in hrabrega slovenskega bataljona o-količanskega, po razpuščenju oziroma razoroženju sekala po okoličanih prav po načinu strahopetcev; pripovedujejo si, da je prav ista stranka z isto sodrgo prirejala pouliška shajanja in iluminacije v prilog Menotija Garibaldija; da je ista stranka prisilila mesto k splošnim pojavom žalosti, ko je umrl Viktor Emanuel; da je iz nje šole izšel me-talec bomb Oberdank, da še dandanes prireja protizakonite demonstracije proti zakonitim odredbam v prilog svoje namišljene avite colture; da ona daje kričati na galeriji mestne zbornice „Evviva Baratieri!“ in „Evviva Galliano!“ itd. itd.

Po doživelih, daleč nazaj sezajočih skušnjah ni nade, da bi vlada konečno nastopila proti ta-kemu vnebovpijočemu vedenju, da bi železno me-tlo pomela vnanje življe in da bi uslišala želje starega domačega prebivalstva; pričakovati je temveč, da drage volje ugotodi resoluciji, vsprejeti skoro v isti sapi z interpelacijo radi prepovedi živio-klicev Baratieriju, in da takoj prične delo za loško železnico, ali pa — kar bi bilo zanj še ceneje in našim irredentovcem še ljubše — da sploh ne bode zidala nobene železnice.

Toda pripovedujejo si tudi, da si poslanec Combi, ki je baje duša vsemu loškemu načrtu in ima menda v tem pogledu vso progresovo stranko v žepu, le zato toliko prizadeva za to železnico, da bi se po zgradbi konkurenčne železnice maščeval nad južno železnico, s kojo je imel preprirov kakor speditér in da bi po dozidanju v Trst neposredno dohajajoče železnice mogel zopet zapričiti svoje staro spedijsko podjetje.

Sicer pa treba omeniti Tržačanom na čast, da odločno pretežna večina istih nikakor ne so-glaša s postopanjem Combija.

Nasprotni predlog je podprlo res le 18 po-slancev, dočim jih je 23 pritrdilo Combiju; ali ti poslednji so predstavljali le voljo v Trstu številno še vedno jako šibke stranke progresove, dočim stoji za nasprotnim predlogom ves ostali Trst.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 7. februarja. 1896.

Deželni zbori. V deželnem zboru kranjskem je posl. Lenarčič utemeljeval svoj samostalni predlog glede povspesevanja in-dustrije in obrtnije. Govornik je naglašal, da so potrebščine dežele res velike, ali za povzdigo in-dustrije in trgovine se stori veliko premalo. De-žela ima mnogo vodnih sil in industrija bi se lahko močno povzdignila, ako bi se strokovnjaške sile združile z denarnimi. Zato treba primerne urada za posredovanje. S tem bi se povspešila tudi re-šitev socialnega vprašanja, kajti sedaj se govori vedno le o delavcu, koristi delodajalcev pa se pre-zirajo. — Posl. Schwegel je poročal o gradnji nove bolnišnice. Dosedaj je bilo dovoljenih 624.000 goldinarjev, a ta svota se je prekoračila za 42000 gld. Ker pa je v to svoto všteti tudi onih 18.000 gld. ki so se izplačali g. Gorupu, znaša faktično prekoračenje le 23.000 gld. Govornik pravi, da je očitjanje o lahkomišljenem gospodarstvu neosnovano. Tega menenja je bila menda tudi vsa zbornica, kajti odobrila je soglasno vse predloge Schweglove. Sledila so potem poročila o raznih prošnjah. Posl. Ažman je grajal, da se kmetom jemlje paša, ko so kmetje vendar navezani na živinorejo. Število živine pada in še ta ne dobiva dovoljno paše. Temu je najbolj kriva okolnost, da je gozdni za-kon prestrog. Ako živina zaide, morajo kmetje plačevati velikanske globe. Na varovanje gozda mislijo, pri tem pa se ne brigajo, ako pogineta

kmet in živina. Nekdaj so pili otroci mleko in po-stali so junaki, a sedaj pijejo — žganje. Gozdni zakon treba torej preurediti. Vlada naj proda nekoliko gozdov, ali pa naj vsaj mlo izvaja gozdne zakone. — Govorniku je odgovarjal deželni pred-sednik baron Hein, da Gorenjci so imeli vedno več živine nego so jo mogli rediti. Ni dopustno, da bi premenjali gozdni zakon le na korist kmeta, k večemu bi se moglo to zgoditi na korist vse de-želne kulture. Kolike svote stane uravnanje vodā, ker so se posekali gozdi! Varujmo torej gozde, a varujmo tudi vso deželno kulturo!

V deželnem zboru istrskem je odgovoril vladni zastopnik na interpelacijo posl. Kompa-reta radi uravnave potoka „Reka“ in na inter-pelacijo dra. Trinajstića radi uravnave reke Mirna. (Kako je odgovoril, tega nam ni povedal slavni korespondenčni urad. Op. ur.) Prvi predmet dnevnega reda je bilo posvetovanje o zakonskem načrtu o razdeljenju krajne občine Pazin v štiri krajne občine: Pazin, Pedena, Lindar in Terviz. Poročevalec dr. Constantini je utemeljeval nujnost nasvetovanega razdeljenja. Istega menenja sta bila seveda posl. Bartoli in Gambini in z istima vsa zbornica. Zakonski načrt je bil potem vsprejet v drugem in tretjem čitanju. (Radovedni smo, ali so bili gospoda toliko odkritosrčni, da so povedali pravi vzrok, iz katerega je izšel ta za-konski načrt. Ako niso bili, potem ga povemo pa mi: Peče jih, da ima Pazin sedaj hrvatskega župana. Kako malo veljajo v Istri stvarni raz-logi tudi ob najvažnejših gmotnih ali občinskih vprašanjih, in kako je vse prirojeno le po poli-tiških potrebah laške stranke, kaže ravno ta se-danja želja po razdeljenju občine pazinske. Dokler so menili, da bodo mesteca mogla toliko uplivati na okolice, da se poitalijanči hrvatsko in sloven-sko prebivalstvo, družili so kmečka sela z mestnimi občinami, ustvarjale so občine velikanskega ob-sega. Sedaj pa, ko vidijo, da so se malo zaraču-nali, da je po nekod prišlo ravno narobe, kakor so pričakovali, da je namreč vodstvo občine pre-šlo v slovanske roke, sedaj hoté zopet cepiti iste velike občine v male občine. Sicer pa je tudi slo-vanska manjšina v deželnem zboru za preustroje-nje občin po Istri. Toda isto naj bi se izvršilo v velikem stilu, kakor je nasvetoval posl. Laginja v svojem korenitem govorn. Nikakor pa ne morejo pri-tegniti krpanjam, narekovanim le po stran-karski in politiški dobičkariji. Ur.)

Zakonski načrt o dokladi na užitno vino v mestu puljskem je bil vsprejet v drugem in tretjem čitanju, potem, ko sta istega toplo priporočila po-slancev dr. Glezer in dr. Rizzi. Deželni zbor je sklenil nadalje, da je pooblastiti deželni odbor, da na podlagi že dovršenih pogajanj sklene pogodbo z mestno občino tržaško, glasom katere bode za Istro rezervirati 150 mest v norišnici, ki se ima zgraditi v Trstu. Dežela istrska plača zato mestni občini 100000 gld. v dveh obrokih in se odpove mestni občini tržaški na korist leležu 62.000 gl., pripadajočem deželi istrski iz dohodka 13. in 14. državne loterije. Deželni glavar je čestital zbor-nici na tem sklepu, s katerim se je povoljno rešilo za deželo toli važno vprašanje.

Občinske volitve na Dunaju. V občinskem in ustavnem odseku deželnega zbora nižavstrij-skega prijavil je cesarski namestnik, da se zna-menite občinske volitve na Dunaju prično gotovo nekoliko dni pred 3. marcem, to je, predno poteče zakonito določeni rok. — Pozornost vse Avstrije in tudi inozemstva obrne se torej prve dni marca naši avstrijski prestolnici, kjer se bode vnovič bil srditi boj med propadajočim ali od mogočnih čini-teljev favorizovanim židovskim liberalstvom in med njega mladim ali gibčnim nasprotnikom krščanskim socializmom. Ta boj ne bode torej občinsko-lo-kalne, ampak splošno načelne važnosti. — A še posebno važnost zadobé te volitve po jasnem in neutajljivem dejstvu, da bode odizida tega boja morda zavisen tudi obstanek sedanjega ministerstva avstrijskega. Ako zmagajo zopet antisemitje, pride grof Badeni v zares mučen položaj. Po vsem, kar se je dogodilo do sedaj, se vidi vsaj nam, da sta ministerski predsednik Badeni in dunajski župan dr. Lueger skoro nemogoča jeden poleg drugega. In v slučaju zopetne zmage antisemitov je že danes gotova stvar, da bode dr. Lueger zopet izvoljen županom dunajskim. Kaj potem? Ali si bode upal grof

Badeni zopet priporočiti cesarju, naj ne potrdi dr. Luegerja? Ali res? Mi skoro ne moremo verjeti temu, kajti, toli odločne in vzlic vsemu moralnemu pritisku ponovno izjavljene volje prebivalstva pr-vega mesta v državi tudi ministerski predsednik ne more tako lahko prezirati. In če grof Badeni ne bode imel poguma, da bi vnovič vrgel rokavico zmagovitemu krščanskemu socializmu? Ali bode potem hotel ugrizniti v kislo jabolko potrditve Luegerja županom dunaj-kim?

Kakor vidite, imamo tu celo vrsto ugibanj za slučaj, da zmagajo zopet antisemitje. A da je ta slučaj jako, jako verjeten, dá, skoro gotov, o tem nas zatrjajo poročila, ki smo jih dobili te dni o šansah za bodoče občinske volitve na Dunaju.

Trozveza obnovljena? Rimski poročevalec lista „Times“, katerega smatrajo v obče jako dobro obveščenega, brzojavlja temu listu: Posled-njikrat podaljšali so veljavnost pogodbe za trozvezo za dvanajst let. Pogodba torej ugasne še-le leta 1904. — Ako je ta vest resnična, morale so torej vlade treh zvezanih držav obno-viti pogodbo kar po tajno že leta 1892., ne da bi bil kaj o tem doznali v državnem zboru za-stopniki onega ljudstva, ki mora doprinasati veli-kanskih žrtev baš zaradi trozveze. Čemu pa imamo ustavo??

V znamenju korupcije pripravljajo se Madjari na svojo milenijsko razstavo. Še se ni po-legal vihar, ki so ga provzročila razkritja slepar-stev velikega župana Miklosa, že javljajo danes zopet, da je izšla spomenica, ki obdoljuje velikega župana komitata Zala, Benjamina Svaticsa, da je zlorabil svojo uradno oblast, da je kradel javne denarje in da je silil podrojene mu uradnike, da so morali zanj podpisovati menjice. Slednjič jav-ljajo iz Budimpešte, da so ravnatelja galerije slik, Karla Pulszkyja, odpravili v norišnico. Pulszkyju je bila poverjena naloga, da je kupoval slike in so mu v ta namen dali iz milenijskega zaklada lepo svotico 400 000 gld. Pulszky je že septembra me-seca potrosil ta denar do zadnjega beliča, ne bi bil položil nijeden račun. Nakupoval je sicer razne slike, ali madjarski listi so že takoj začetkom su-mili o vrednosti istih. Pozneje so mu izročili še 115.000 gld. in sedaj je — na svojo srečo — znorel. — Žalostne predigre so to milenijskim slavnostim; ne treba menda mnogo proroškega duha, da uganemo, da vsemu temu slavlju bode konečni efekt — polom. Polom, a ne le v financi-jalnem, ampak tudi v politiskem pogledu. Vsaka krivica se maščuje na svetu, a madjarski šovinisti so provzročili nebroj krivic nemadjarskim narod-nostim.

Prekrščenje princa Borisa. V četrtek je bil natlačen bolgarski parlament, sobranie. Navzoči so bili skoro vsi poslanci. Člene vlade je zbornica pozdravila burnim navdušenjem. Ministerski pred-sednik je prečital manifest princa Ferdinanda, v kojem naznanja isti, da se skoro izvrši prekrščenje v pravoslavno vero sina mu Borisa. Po prečitanju manifesta je vsa zbornica ploskala in vsklikala. Poslanec Bolčev je izustil kratek govor, v kojem je označil pomen tega zgodovinskega trenutka. Zaključivši je vskliknil „hura“ knezu. Na predlog istega poslanca so sklenili, da ide v petek (danes) deputacija h knezu zahvalit se mu. Knežev mani-fest so delili po ulicah.

Vatikanski krogi so seveda močno ozlovo-ljeni. Neki kardinal se je izrazil: Vprašanje o premeni vere je za sv. stolico čisto versko in moti se, kdor meni, da ima isto kaj političnega na sebi. Papežu so bile vezane roke pri tem. Poslednji ni mogel odobriti apostazije prinčeve, ker bi s tem nehal biti glavar cerkve. Vsled tega je papež močno užaljen. Knez je storil velik greh in mora biti kaznovan za to. Ako misli princ, da s tem pridobi Rusijo, se kmalu prepriča, da se je močno varal.

Položaj kneginje je seveda mučen in naravno je, da se noče udeležiti čina, ki žali nje materin-sko in versko čutstvo.

V imenu ruskega carja bode navzoč pri pre-krščenju Goleničev-Kutuzov.

Italija propadla. Predsinočna tržaška „Sera“ donesla je članič, katerega smatramo tako od-kritosrčnim in nepristranskim, kakor je le redko-kedaj čitati kaj enacega v „konservativnem“ italijanskem listu tržaškem. Ker ta članič razkriva golo resnico o mizeriji v Italiji, kar smo v našem

listu storili že večkrat, zato posnamemo tu dotični članček, ki naj bi pokazal, da z našimi trditvami nismo osamljeni, dasi se sicer ni malo ne maramo bratiti s „Sero“ in njenim bratcem „Mattinom“. Ta članček je objavljen pod zaglavjem „Un paese rovinato“ ter slove v glavnih potezah:

V tem trenutku stoji vojska kakih 30 tisoč mož nasproti sili, ki šteje nad 100 tisoč, v negotoljubni deželi, v deželi krutega sovražnika in, kar je najhujše: v deželi zelo oddaljeni od domovine. Popotovanje te male vojske na lice mesta stalo je ogromno, vzdrževanje iste stalo bode dvakrat toliko — a če bi to zadostovalo! Nikari misliti, da je sovražnik združen v barbarskih tolpah, ki ne poznajo discipline, oborožen z loki in sulicami! Marveč isti sovražnik ima topove za naglo streljanje, mitraléze, a vodijo ga načelniki, ki bi mogli poučevati v strategiji marsikogo glavo kojega evropskega generalnega štaba. Sovražnik je v svoji zemlji, Italijani so tuji. Sovražnik pozna vsako gibanje Italijanov, njih namere, vse, kaj počenjajo oni in vse to doznava iz časnikov iz Italije. Italijani pa nikdar ne uganejo ničesar, kajti njih „poročevalci“ izdajajo jih vedno. — Ne da bi kdo hotel razpravljati o vrednosti generala Baratierija, je vendar gotovo, da on sedaj trpi za grehe, ki niso bili njegovi, ali ki vsaj vsi niso bili njegovi.

Okolo 80.000 italijanskih mladeničev ter cvet italiskih častnikov so sedaj v najneprijetnejšem položaju, pričakujé, da jim sreča nakloni naključje, da mogó dobiti vsaj jedno bitko, da rešijo čast orožja in da s tem omogočijo diplomaciji, da kolikor boljše uvede pogajanja za mir, ki naj postavi kraljestvo v tak položaj, da bode vsaj nekoliko veljalo med evropskimi državami. (Kaj tako nizko je že padel ugled ponosne Italije? Stavec), pred vsem pa v očeh trozveze, s katero ima resnobnih pogodb.

Zgodovina bode sodila, da-li je Italija storila dobro, da se je že pred tolikimi leti ugledala v Etiropijo. Sedanjost pa sodi že sedaj, da sedanja zelo žalostna doba afričanske vojne ni drugega nego nasledek cele vrste pogrškov, počenši s pomočjo, ki jo je dajala Italija Meneliku, da je le-ta zasedel dedščino cesarja Ivana (abesinskega). In sedaj, kakoršen koli bode konec tem najnovejšim etiopijskim dogodkom, Italijo je že dandanes smatrati propadlo državo: nikakor drugače ne moremo nazivljati države, v kateri se po skrajnih iztiskanjih od strani ministra Sonnina že poraja misel, da naj bi vse posredne davke povišali za 25%! To je obžalovanja vredno, je grenko, toda dejstva so dejstva in o državnih proračunih ni možno molčati kakor o doživljajih koje vojaške ekspedicije.

Italija v Afriki. Z bojišča v Eritreji niti danes ni nikakoršnih vesti. Iz Riwa je došlo le službeno potrdilo, da so si straže obeh sovražnih si, utrjenih taborov, poslale par streliv v pozdrav. Baratieri baje zaradi tega ne napade sovražnika, ker se ne more, ali ne sme ganiti. Ta vest je jako sumljiva, kajti iz nje bi se dalo sklepati, da je Baratieri nekako obkoljen, ali pa da se boji silne vojske sovražnikov.

Italijanska vlada sklenila je dokazati sultanu države Ausa, (kojega so bili nedavno napadli Šoanci, v kazni, ker je bil pri Amba Aladži pomagal Italijanom), da ga ni še pustila na cedilu. V ta namen odposlala je včeraj s parnikom „Semiramis“ iz Neapelja v Assab polkovnika Pittalugo in pa vojsko — celih 3000 mož! (Assab je pristanišče sultanata Ausa, ležeče ob rdečem morju nekoliko severno-zapadno od morske ožine Bab el Mandeb. Oddaljeno je po ravni zračni črti od Adigrata gotovo trikrat toliko, kakor pa Adigrat od italijanskega pristanišča Masave.) Kakó bode polkovnik Pittalugo s strašno svojo vojsko „varoval“ ves obsežni sultanat Ausa pred maščevanjem Šoancev, tega ne razumemo. Mogoče je, da doleti tudi njega ista usoda, ki je doletela majorja Tosellija pri Amba Aladži.

Slednjič bi imeli danes zabeležiti še vest agencije „Stefani“, glasom katere odklanja italijanska vlada vso odgovornost zaradi kapitulacije bivše utrdbe Makalé ter vali odgovornost na Baratierija in na posredovalca Felterja. Slednjič utegne žeti toliko slavljani Baratieri še — nehvaležnost svoje domovine v zahvalo v Eritreji pokazanega „junakstva“. Svet je že tak!

Različne vesti.

Osebnost. Ces. namestnik vitez Rinaldini vrnil se je predsinočnem iz Gorice v Trst.

Umrl je v Vodicah kamniškega okraja g. Fran Hribar, oče dež. posl. g. Ivanu Hribarju. Mir njegovi duši!

O boleznih kneza Nikole Črnogorskega. Iz Cetinja javljajo, do se je knezu Nikoli obrnila bolezen zopet na zlo. Vnele so se mu žile na obeh nogah. Bolnega kneza zdravijo zdravniki, došli iz Kotora na Cetinje. Zatrjujejo tudi, da je avstrijska vlada stavila knezu Nikoli na razpoloženje vojno ladijo, ki naj bi pripeljala bolnega vladarja v Trst, od koder naj bi se napotil na Dunaj, ako bodo njegovi zdravniki smatrali to potrebno.

V prid izseljencem. Ker se prepogostoma dogaja, da brezvestni agentje izkoriščajo izseljence, jih celó sleparijo, odredilo je italijansko ministerstvo za notranje stvari, da smejo izseljenci, namenjeni v Brazilijo, stopiti na italijanska tla le tedaj, ako se katerikoli agent za izseljevanje obveže pismeno, da poravnava za izseljence vse navstale stroške do vkrcanja izseljencev.

Nov poštni urad. Dne 16. svečana 1896 odpré se v Trzišču na Kranjskem, okraj Krški, nov poštni urad, ki se bode pečal s pisemsko in vožno pošto ter ob enem služboval kot nabiralnica poštno hranilničnega urada.

Zvezo bode imel s poštним omrežjem po poštнем vozu, ki vozi med Mokronogom in Sevnico na Štajerskem.

Mirovina vdovi dr. Klaiča. V seji deželnega zbora dalmatinskega dne 5. t. m. prodložili so poslanci Branković in tovariši, da naj bi deželni zbor dovolil iz deželnih sredstev primerno penzijo udovi velezaslužnega dr. Klaiča. Zbor je te predlog vsprejel soglasno.

Ženski podružnici družbi sv. Cirila in Metoda daroval je Ivan za zgubljeno stavo 5 gl.

Iz Podgrada nam pišejo dne 5. februarja 1896. Včeraj popoldne prišlo je v Podgrad brzojavno poročilo, da je v Kastvu soglasno voljen g. Kazimir Jelusič občinskim glavarjem. Veselo navdušenje je navstalo po narodnem Podgradu in takoj vihrale so velike slovenske in hrvatske trobojnice raz mnoge hiše. Vsi smo se veselili na lepi zmagi nezlomljivega Kastva. Mi poznamo tukaj dobro delovanje Francesca Marotta, zato razumimo važnost zmage v Kastvu, s katero so tako sijajno uničene spletke Pepiča Marotta in njegove „šare družbe“. Ti ljudje se bodo še vzdigovali, ali zavedni narod kazal bo vedno vrata zaveznikom C. Martinoliha.

Zvečer zbralo se je čez 50 podgrajskih možakov v narodni gostilni „pri Guju“, da v skupnem veselju proslavijo zmago svojih kastavskih bratov. Prvo napitnico izrekel je naš prvak, gosp. župan Slavoj Jenko, hrvatski občini kastavski in nje novemu glavarju, g. Kazimiru Jelusiču. „Največa je, — rekel je — kastavska občina in najbogatejša med vsemi otčinami v Istri. Ona je prva vzdignila zastavo hrvatske narodnosti, in ko smo mi še spali, Kastavci slavili so že zmage narodne zavesti. A plemenit, pošten in uzoren je mož, danes novoizvoljeni kastavski glavar g. Kazimir Jelusič“. Navdušeni živio-klici in streljanje sledilo je tej napitnici. Bilo je še mnogo govorov, a v najglasnejše strune zadela je napitnica na našega državnega posl. g. Spinciča, kojega tukaj vsi ljubijo. Tresla se je soba od mogočnih živio-klicev navdušenega naroda. Napilo se je tudi gosp. Mandiču, katerega se takó bojé Italijani radi njegovega delovanja in glasno so klicali možaki, da ga volijo, če potreba, tudi stokrat zaporedoma.

Spominjali smo se tudi naše lanjske volilne borbe ter se veselili, da je zopet zasedel županski stol mož-poštenjak g. Slavoj Jenko. Pred 20 leti je Podgrad še spal, a da je danes tako probujen, je njegovo delo. Na svoje oči vidimo njegovo nesebično, rodoljubno delovanje in za to smo mu hvaležni kot svojem voditelju in prvemu delavcu na narodnem polju.

Napilo se je tudi g. Stembergerju kot uzornemu duhovniku in narodnemu boritelju. Napitnica bila je burno sprejeta, kajti narod časti svojega ljubljence, kakor zasluži.

Med prepevanjem narodnih pesmi prehitro je pretekel prijazni in veseli večer. Našim bratom Kastavcem pa želimo, da jim Bog še mnogo let poživi plemenitega novega glavarja.

Prav tako! Pod tem naslovom pišejo nam včerajšnjega dne iz koperskega okraja: Danes se je vršila v Kopru volitev za cestni odbor sodnega okraja koperskega. Prišlo je 28 zastopnikov slovenskih občin (Pomjan, Dolina in Dekani) in 8 zastopnikov laških občin Milje in Koper. In da ste jih videli, kaki pristréni prijatelji so nam bili danes ti gospodje Lah, ker, no, ker — smo bili mi v večini. Pri takem razmerju — 28:8 — seveda ni bilo misliti na poznano sredstvo pritiskanja, zato pa so hoteli doseči sladkimi besedami, da bi tudi v prihodnje še gospodarili oni v cestnem odboru po ogromni večini slovenskega okraja. Seveda je bilo to lepo zanje, da so imeli v Kopru predsednika cestnemu odboru, a za slovensko večino je bil to udarec v obraz. Ne glede na to, da to ni bilo častno za nas, bilo je tudi na veliko škodo našemu ljudstvu v materialnem pogledu. Kdo ne ve, da je racionalno gospodarstvo v veliki meri zavisno od dobrih občil, kajti le po lepih in dobrih potih dohajajo kupci radi v deželo in s kupci tudi denar! A le oni kmet, ki lahko in dobro prodaja svoje pridelke, tudi lahko kaj stori za povzdigo svoje kmetije, sebi v korist in drugim v dober vzgled. Kdor pa hoče vedeti, kako je dosedanji cestni odbor skrbel za vzdrževanje, oziroma gradnjo cest, naj si le ogleda uprav obupno stanje Pomjansčine v tem pogledu. Prav je bilo torej in hvalevredno, da so zastopniki naših občin danes javno povedali gospódi, da so za vedno minuli oni časi, ko smo za lepe besede ali za polič vina puščali v nemar svoje lastne koristi. Mnogo let so nam gospodarili gospóda, a nikdar se niso brigali za naše koristi. Naj nam ne zamerijo torej, da se hočemo odslej brigati sami!

V cestni odbor so bili izvoljeni naši možje: za Milje: Albin Postojna; za Dolino: Ivan Slavec; za Osp: Jože Vodopivec; za Dekani: Josip Mahnič; za Pomjan: Ivan Veskovo in Anton Belič. Za Koper smo pa izvolili zmernejega Gregorja Calogiorgio, inženirja.

Dal Bog, da bi bilo delovanje novega odbora uspešno za naš koperski okraj.

Trst v Tolminu! Pišejo nam: Vsaj jaz menim, da nemški Tolmein je naš Tolmin na Goriškem. To ni res, vsklikne morda kdo, to je pregorostasno. Res smešno je, pa vender-le gola resnica. Čujte, kaj se je dogodilo v okrožju tržaškega poštnege ravnateljstva in sicer v Ljubljani (sic!). Stvar je taka.

Dne 8. januarja t. l. sem si naročil v Ljubljani neko knjigo. Dan za dnevom sem pričakoval, čakal sem tedne, a od nikoder ne duha ne sluha, dasi sem opomnil še enkrat pismeno založnika. Hotel sem že reklamovati, ker knjigo sem rabil nujno, kar me preseneti dne 6. svečana pismonoša, ki mi je prinesel zaželjeno knjižico. Opazuje naslov sem ostrmel, videči toliko poštne znamenj, a ne le „Laibach-Ljubljana“ in „Triest-Trieste“, ampak tudi „Tolmein“ (ta se nahaja tam na severu na Goriškem, blizu protestantskega Berolina in v osrčju Nemčije!) Ko sem videl to znamenje, sem si mislil, da je morda naslov slabo pisan; a glej vruga! naslov je bil popolnoma kaligrafično napisan: N. N. Trst.

Oni poštar pa, kateri je prijel ta zavitek, (kje drugje, ko v Ljubljani?) je moral biti res svetovni učenjak, kajti Trst je prečrtal in napisal Tolmein (vsaj oboje začenja s črko T). Ali vse to bi se odpustilo, ako bi ne bil na zavitku natančen naslov. Od kedaj se nahaja v Tolminu c. kr. gimnazij? Pustni čas je sedaj. Bolj zaveden je bil pa poštar v Tolminu, ker ta je vender napisal: in Tolmein kein Gymnasium, unbekannt. Adressiert nach Triest, nicht Tolmein (V Tolminu ni gimnazija! neznan. Naslov za Trst ne Tolmin) ter je poslal zavitek v Trst. A tukaj ne vedo, kje je ces. kr. gimnazij, zato so zavitek poslali nazaj v Ljubljano. Se le potem ko je stalo zraven Trsta tudi Trieste, sem dobil svojo naročbo po jednem mesecu. — Kaj hočemo, pust je tu! To je znamenje časa. Kaj takega se dogaja še „au fin de siècle“.

Slavnemu občinstvu na znanje. Zastopstvo znamenite zagrebške tvrde Peter Nikolić je prevzel za Trst in Istro rodoljub žminjski, g. Fran Perić, sedaj bivajoči v Trstu, v ulici Artisti št. 4, II. nadstr. Tvrda Nikolić prodaja (tudi na obroke) oljnate slike nabožnega in posvetnega značaja znamenitih narodnih prvakov;

